

Hozzászólások a vadkárok kérdéséhez

VIII.

Vadászatgazdasági tanulmányok és a vadkár-kérdés.

Szabad legyen jelen fejtegetéseimmel az Erdészeti Egyesület közlönyének olvasóközönsége elé járulnom; bár ez a kérdés a vadászati szakma, szaktudomány egyedüli birtokállományába tartozik, mégis ebben a sajtóorgánumban óhajtok felszólani, miután az Erdészeti Lapok III. és IV. füzete szólaltatta meg tagjai sorából azokat, kik ezen kérdés nagy horderejét felismerték és megoldásában irodalmi téren részt óhajtanak venni.

Úgy Thiringer János „Vadászatgazdasági tanulmányok” cikke, mint a „Hozzászólások a vadkárok kérdéséhez” szükségesnek látják azt, hogy a törvényhozás foglalkozzon ezen kérdéssel, vagyis új, a mai kornak megfelelőbb törvényt alkosson. Az olvasó közönség érdektelennek talán nem fogja találni és talán szükségesnek is mondható, hogy megösmernedjék régi vadászati jogunkkal, mert tudtommal mindezeideig még a szaklapok sem foglalkoztak a régi vadászati törvényekkel. Vadászati jogunk történelméhez ez az ismertetés tehát hozzátartozik.

Az első törvényünk, mely a vadászattal foglalkozik, az 1514. évi 18. t.-c. Ennek rendelkezései a következők. I. Fenntartja a vadászat jogát a nemes embernek, a földesuraknak, illetve megtiltja a vadászatot a jobbágyoknak. II. Az ez ellen vétőket 3 forint büntetéssel sújtja, amit a földesúr hajt be; ha ez hanyagságból vagy kedvezésből ezt elmulasztja, az alispán, illetve főszolgabíró hajtja be a büntetést a földesúron.

Tudnunk kell, hogy eme törvény megszületése a Dózsa-lázadás következménye volt, miután — amint a törvény indokolásából is látjuk — annyira elharapódzott volt eme lázadás után a jobbágyok közt a vadászás, hogy egyrészt közveszélyt jelentettek a fegyveres, garázda és kóborló csoportok, másrészt a földek megmunkálását teljesen elhanyagolták és ezáltal elszegényedés veszélye fenyegetett a vidéken. Édekes megjegyezni, hogy e törvény megemlíti azt, hogy az úrbéresek nem átallanak vásár- és ünnepnapon vadászni s ezáltal az Isten parancsa ellen vétének.

A következő törvényünk az 1879. évi 22. t.-c. fenntartja az

első törvény rendelkezéseit és bővebben szabályozza a vadászati jogot. Megállapítja a tilalmas területet (*sylva vohystuaria*), ahol csak a tulajdonos vadászhatik, míg máshol mindenütt vadászhatott a nemes ember, kivéve a szaporodás idejét. Megállapítja a tilalmi időket, még pedig szarvasbikára szeptember 15-től pünkösdig, szarvastehénre a Három Szt. Királytól Szt. Bertalanig, őz-sutára március 1-től május 15-ig, míg az őzbak, nyúl és ragadozó vad tilalmi időt nem élvez. Tiltva volt nem nemesnek agarat, vizslát tartani. Sebzett vadat a tilalmas területen is lehetett követni és a vadászkytját is azért, hogy visszahívják. Különösebb védelmet állapít meg a fácánra és fogolyra, miután ezek tenyésztése költséges.

A büntetést 3 nehézsúlyú márkában állapítja meg, amit a főszolgabíró vet ki és azonnal be is hajt. A másodfokú ítéletet a megyei törvényszék hozza meg, de csak birtokon kívül lehet felbevezni és a perköltségeket is az elítélt viseli. A vadászat által okozott kár miatt sinkorán kutya tartása tilos.

Ez a törvény érvényes a katonaságra is a vad védelme és szaporodása érdekében. Szükséges volt tudniillik ez az intézkedés, miután a katonaság ezen törvény életbeléptéig teljes szabadon vadászhatott, s ezzel a jogával vissza is élt, a vadban nagy pusztítást vitt véghez.

Harmadik törvényünk az 1802. évi 24. t.-c., mely előbbi törvény rendelkezéseit következőkkel egészíti ki.

A tilalmas terület nagyságát a fél birtokra engedélyezi, kiterjeszti ezen jogot a közbirtokosok birtokára is, mégis korlátozza a szabad területen való vadászást, mert csak saját szükségletre egy cseléddel szabad vadászni, tehát nyereszkeskedésből nem és hajtókkal sem szabad a vadászatot üzni. A tilalmi időket következőkben állapítja meg: szarvasbika szeptember 15-től június 1-ig, szarvastehén január 1-től szeptember 1-ig, dámsuta március 1-től május 15-ig, nyúlra február 1-től március 31-ig. Tilos a vadászat a termés betakarításáig. Vadászkytját lelőni nem szabad csak elfogni és tulajdonosához visszavinni. Nem nemes ember kártokozó vadat megfoghat, elpusztíthat, de a földbirtokosnak köteles azt átadni, aki a kárt megtéríti.

Büntető határozmányok a következők. A törvény ellen vétők az alispán által kiszabott büntetéssel sujtatnak, a perköltsé-

gek megtérítendőök, úgyszintén az elejtett vad ára is az elítélt által térítették meg. A vadászó által emberre fogott fegyver, még ha az nem is süti el, nagy vétséget jelent és szigorú büntetéssel lesz sújtva.

Eme törvény 10. §-a intézkedik a vad által okozott károkról. Elrendeli, hogy a vadkár megtérítése ennek megtörténte után haladéktalanul, becsü szerint hajtandó végre a vadtenyésztőn. Az úrbéreseknél a kártérítési pert az ügyész indítja meg. Előbbi törvényben foglalt, a vadászás által okozott kár megtérítését a hatóság ügykörébe utalja. A vármegyéket kötelezi a törvény, hogy a földesurakat rászorítsák, hogy a túlszaporodott vad mennyiséget csökkentsék vagy pedig területeiket elkerítsék.

Új rendelkezése ennek a törvénynek még az, hogy a törvényhatóság a ragadozó vadakat és a vetésre, szőlőkre káros madarakat a helyi körülményekhez képest kiirthatja, sőt a földesúrnak tett bejelentés mellett hivatalos vadászat is tartható.

Közölni óhajtom még az 1847. évi 5. t.-c.-t (12. §), amely az első *erdélyi* vadászati törvény. Ennek szövege a következő: A vadászat, halászat és madarászat joga kirekesztőleg a földesuraságot illeti, melynél fogva ezen javadalommal az úrbéresek ezentúl csak a földesurakkal kötendő egyezkedés útján élhetnek; de azon patakokban, hol az úrbéresek és közönségesek a halászat gyakorlatában voltak, a halászat továbbra is megengedtetik; a kártékony szerek használata azonban e helyeken is tilalmaztatik.

Ezek volnának tehát azok a törvények, melyek a régi rendi Magyarország vadászati jogát tartalmazzák. Láthatjuk, hogy az orvvadászságot már az első törvényünk bünteti, míg a vadászatnak közgazdasági értékét az 1729. évi törvény látja először meg, midőn tilalmi időket hoz be, tilalmas területet állapít meg és tekintetbe veszi már a szaporodás idejét, mikor a vadat óvni rendeli el. A vad által okozott károkról csak harmadik törvényünk intézkedik (1802. évi 24. t.-c.), míg a vadászat által okozott kárt már az 1729. évi 22. t.-c. is ismeri. Harmadik törvényünk már a hivatalosan elrendelt vadászatot, sőt a vetésre káros madarak hivatalból való irtását is ismeri.

Ezután következik a parlamentarizmus kora által hozott

vadászati törvényünk: 1872:VI. t.-c., 1876:XLIV. t.-c. és 1883:XX. t.-c., továbbá a sok rendelet, mely hozzájárult ahhoz, hogy vadállományunk felvirágozzon, úgyannyira, hogy első helyet foglaljon el Európában. Nem akarom azonban jelenleg érvényben lévő törvényeink és rendeleteinknek egyedül javára írni, hogy vadállományunk ilyen tüneményes színvonalra emelkedett, mégis azt hiszem, nem vitatható, hogy törvényeink elősegítették azt, hogy földbirtokosaink rátérhettek a vadtenyésztés helyes és intenzív kultúrájára, ami a mai kor egész gazdasági életét jellemzi. Jelenlegi kodifikációnkat ismertetni fölöslegesnek tartom, mivel feltételezem, hogy mindenki, aki e kérdéssel foglalkozik, vadászatgazdasági tanulmányokat végez, a vadkérdést boncolgatja, azt törvényeink ismerete nélkül nem végezhetné. Most élő törvényeink a mult századból valók s így könnyen kimutatható, hogy gazdasági viszonyaink rendkívüli fejlődése, megváltozása folytán hiányosak, talán újakkal pótolandók. Azóta ment végbe a földreform, a nagybirtokok területe leapadt, a lakosság szaporodott, a megélhetés súlyosbott. Mindez persze hozzájárul, hogy vadászati jogunkban hiányok mutatkozzanak.

Báró Prónay Gábor.

(Folyt. köv.)

IX.

A vadkárak kérdésében 2/1932. sz. alatt megküldött átiratra következő az álláspontom:

Ad 1. Oly vidékeken, ahol a nagyvad túlságos sok kárt okoz, indokolt azt a vadászterülettulajdonost vagy bérlőt a kár megtérítésére kötelezni, aki vadját gondozza és télen rendszeresen eteti. Ilyen vadászterülettulajdonossal vagy bérlővel szemben azonban nem szabadna a földművelési minisztériumnak oly szűkkeblűen bánni, mint erre több esetet tudok, hogy nem ad február hó 15-ike után szarvastehén lelövésre engedélyt, mikor azt azért kéri, hogy éppen ne legyen annyi vadkára, vagy a megfelelő agancsképződés végett megfelelő arányba akarja hozni a tehén és bikaállományát, mire történetesen ideje vagy módja nem volt. Ugyanez a megjegyzés vonatkozik az őzsuta

lelövésre is, melynél az október 15-től december 15-ig tartó lelövési idő túlrövid.

Ad 2. Az apróvad után a törvény értelmében vadkár nem fizetendő ugyan, azért mégis úgy gondolom, hogy az a vadászterülettulajdonos vagy bérlő, ki mesterséges fácántenyésztést tart fenn, annál indokolt volna, ha részben — azért mondom részben, mert a varjú, veréb és egyéb madár épúgy okoz kárt a mezőn, mint a fácán — térítené meg az okozott kárt. Kártérítésre pedig egyáltalán nem kötelezhető az a vadászterülettulajdonos és bérlő, aki erős, egészséges és edzett vadat akarván nevelni, télen át nem eteti vadját.

Ad 3. A fegyvertartásra vonatkozó rendelkezéseket feltétlenül szigorítani kell, már politikai szempontból is. A közigazgatási hatóságok szigorú egyéni szelekció mellett adjanak csak ki fegyvervásárlási és viselési engedélyeket, viszont a csendőrség sűrűbben kutasson fegyverek után, különösen a szőlőhegyekben, melyek tapasztalat szerint legjobb helyek a fegyverek elrejtésére.

Gróf Széchenyi Emil.

X.

Folyó évi 2. számú b. megkeresésére az ott felsorolt pontozatokra a következőket közlöm:

Ad 1. Előrebocsátom, hogy vadkártérítés uradalmamban de facto nincsen gyakorlatban, mert erdőbirtokom, ahol a szarvas tenyészik, a szomszédos kisgazdabirtokok mentén sodronykerítéssel van elzárva. Szerintem azonban igazságtalan a vadászati törvény ama rendelkezése, mely kizárólag azt a birtokost kötelezi vadkártérítésre, akinek birtokán a vad tenyésztetik, mert ily módon a közbeeső birtokok mentesülnek a kártérítés kötelezettsége alól, holott a szarvas vadászatából kivethetik részüket és hasznukat, s területüknek állandó vadászati értéke is magasabban áll. A vadtenyésztő birtokával, illetve egyéb bérelt vadászterületével közvetlenül nem határos területeken a vadkártérítés kötelezettsége szerintem nem igazságos.

Ad 2. Az apróvad által okozott károk iránti térítési kötelezettség törvénybe foglalását az ily természetű esetleges vad-

károk miképpen való keletkezése, megállapításának nehézsége és bizonytalansága miatt kívánatosnak nem tartom.

Ad 3. A vadászfegyver tartását szerintem továbbra is fel-
tétélekhez kell kötni.

Gróf Zichy Pál.

XI.

A vadtenyésztés és a vadkárok megtérítése kérdéséhez.

A Földművelésügyi Miniszter Úr Önagyméltósága felhívást intézett három vadászati egyesülethez, a vadkárok kiküszöbölése, illetve felmerült panaszok orvoslása ügyében. A leirat három panaszpontot sorol fel, úgymint:

1. Az egyes vidékeken rendkívüli mértékben elszaporodott nagyvad károkat;

2. az egyes vadászterületeken a bérlők és tenyésztők által erősen elszaporított apróvad által okozott károkat és

3. Azokat a panaszokat, amelyek a vadászfegyver tartására vonatkozó engedély kiadásának megnehezítése ellen irányulnak.

Én is azok közé tartozom, akik már régen sürgetik, hogy ez a vadkárkérdés egyszer már megoldást nyerjen. Mivel ez a kérdés a nehéz kérdések közé tartozik, mielőtt ezzel a kérdéssel behatóan akarunk foglalkozni, ezt a kérdést legelőlről kell kezdeni és ez a Res nullius-kérdés, a senki vagyona kérdésének egyszersmindenkorra való tisztázása.

Azt hiszem, hogy a mai világban minden olyan egyén, legyen az birtokosgazda, vadász vagy bárki, aki a közgazdasági viszonyokat ismeri, továbbá azt is tudja, hogy a vaddal ma nemcsak sport szempontjából kell foglalkozni, s hogy ez a közgazdasági életben fontos élelmezést előmozdító és ennek következtében értékesíthető érték s az különösen nálunk Magyarországon fontos kiviteli cikk, tehát a birtokosnak, akinek területén a vad tenyészik, vagy tenyésztetik, annak, míg a területén vad tartózkodik, annak a terület tulajdonosának a vadja, annak tulajdona, annak hasznothajtó értéke. Tehát ez a régi fogalom Res nullius, senki vagyona, ma már elavult fogalom, ma a vad

éppen olyan értékes valami, mint egy birtokos saját tenyésztésű gazdasági állatai.

Ezt azért bocsátom előre, hogy ezzel a kérdéssel egyszer már végre leszámoljunk, hogy ez a kérdés szóba ne kerülhesen, amint már ma egyáltalán szóba sem kerülhet. Ma már törvényünk is van, a vadászati törvény, amely előírja a vadtenyésztés védelmét, a vadászhatást, ellenőrzi a vadpusztítást, tehát meg van állapítva, hogy a vad érték, hogy a vad vagyon. Meddig a tulajdonos vagyona? Ameddig a terület birtokosának területén tanyáz és létezik. Mi történik, ha a területről más területre lép? Gyerekek való kérdés ez, de hogy teljesen tisztán lássunk e kérdésben, innen kell kezdeni ennek tisztázását. Mivel a vad szabadon tenyészik, azt természeténél fogva őrizni, vagy őriztetni nem lehet, tehát éjjel vagy nappal átlépheti a határt, természetes abban a pillanatban annak a birtokosnak, vagy területnek a tulajdona lesz, ahová átlépett.

Mit szól, vagy mit szólhat ehhez az új tulajdonos? Vagy azt mondhatja, őriztesse a szomszéd a vadat, hogy ne jöjjön az én területemre, vagy pusztítsa el, tehát löje le, vadássza, itt nem tűröm, mert ha nekem kárt okoz, ezt fizesse meg. Ez esetben a vad a szomszéd tenyésztő tulajdona marad, ő vadászik, ő fizeti a kárt, amit a vad okoz. Ez lehet az egyik válasz. A másik válasz csak az lehet, ha a szomszéd vadja átlép a határon, a vad az enyém, az új terület tulajdonosa lesz, ezt én élvezem, én vadászom, tehát ezen fogalom alapján az esetleges kártételt is én viselem. Ennek tulajdonképpen így is kellene lenni. Itt válik el aztán az érdekellentét, hogy a vad lelövését, a vadászat élvezetét mindenki magának akarja tartani, de az esetleges kártételt, a cigány módjára, a másokra akarja hárítani.

Mi itt ma a gyakorlat? A vadat minden terület tulajdonosa a magáénak vindikálja, vagy maga vadássza, vagy a vadászatot bérbe adja, sőt a községeknek, a gazdáknak bérbe kell adni. A bérbeadás előtt természetes — hogy jobb bért kapjanak — ki is dícsérik a területet, hogy van a szomszédban ennyi és ennyi vad, szóval jó vadászterületnek lesz minősítve. A bérlő erre kedvet kap, jó, vagy jobb bért fizet. No, már most a területtulajdonos, ha vadkárt talál, azt a szomszéd vadtenyész-

tőjén követeli, a vadászatbérlő pedig páholyban ül és nézi a bérlemény birtokosának veszekedését és pereskedését.

Mielőtt tovább mennék, itt kétfelé kell osztani a kérdést, mi a nagyvad kár és mi a kisvad kár?

Jól tudjuk, a nagyvad erdős területeken él, tenyészik és tenyésztetik, tehát ezt a nagy- és kisvad-kérdést külön kell boncolás alá venni.

Tenyészik a vad és tenyésztetik, ez eddig elválasztott fogalom volt, mert a vadkárok megtérítésénél a bíróságok elsősorban azt vették tekintetbe, hogy tenyésztetik-e nagy vad? Végeredményben az erősebb érv az, hogy hol tenyésztetik a nagy vad és alárendeltebb az, ahol tenyészik. Hogy a nagyvad-kártétel helyesen és teljesen igazságosan legyen megállapítható, kategóriákat kell felállítani, mert enélkül *igazságosan nem lehetséges a kár megállapítása*. Az az egyoldalú és igazságtalan gyakorlati forma, hogy a vadkárt csak a szomszédos birtokos fizesse, tovább meg nem állhat.

Az első kategória, ahol a vad nyílt területen tenyésztetik.

Második kategória, ahol a vad tenyészik.

Harmadik kategória, ahol a vad váltó, átvonuló.

Negyedik kategória az a terület, amelyet táplálékkeresés végett a vad felkeres. (Vagyis az a terület, amelyen egyszerűen a károkat okozza.)

Az első kategória, ahol a vad tenyésztetik. Ez sem egyszerű, könnyen megállapítható dolog, mert a kártétel megállapításánál, hogy a kártett hely szomszédságában hasonló terület létezik egy más tulajdonban, amely közelségénél fogva, mert tudvalevőleg a nagy vad élelemkeresés végett éjjelenként kilométernyi utakat tesz meg, a kár megtérítésénél az ily szomszédterületek tulajdonosait is be kell tehát vonni. Egy időben béreltem a nógrádkállói erdőterület vadászati jogát. Éjjel a nagyvad az ecskendi kincstári területből falkástól jött át területemen, hogy a falusi határban répa- és kukoricaföldeken táplálékot szerezzenek. Légvonalban a távolság alig másfélkilométer volt. Viszont tapasztaltam Borsod megyében, a tulajdonomat képező mályinkai erdőmben, melynek közvetlen szomszédságában falusi szántóföldek voltak, ahol a vadak a károkat tették,

holott az egész 1800 holdas területnek légvonalai átmérője alig volt másfél kilométer. Estefelé már a szomszédságomban lévő 40.000 holdnyi diósgyőri kincstári területből csapatosan vult be a nagyvad.

Mivel ez a vadkár-kérdés nem volt megoldva, a bíróság azt az egyszerű álláspontot foglalta el: „*a szomszéd erdőbirtokos fizesse a kárt, mert a vad ott tenyésztetik*”. Végeredményben kénytelen voltam 3 kilométer hosszban a község határmentét drótkerítéssel bekeríteni. Éppen úgy, mint fentebb a vadak tartózkodására kategóriákat állítok fel, úgyszintén a szomszédos erdőterületek tulajdonosainak kártételbe vonását is kategóriákba kell osztani.

Ismétlem, hogy ha a vadkárok megállapítását igazságosan akarjuk megoldani, ami csakis a területi kategóriák felállításával lehetséges, ami látszólag nehéz kérdés, mely azonban csak látszólag komplikált, a gyakorlatban pedig igen egyszerű.

Amint megállapítható az általam fentemlített négy kategória azokra nézve, hogy a vad hol tartózkodik, éppen úgy könnyen érthető és megállapítható a kár, a kárban részesítendő erdőbirtokosok a terület nagysága és távolsága figyelembevételével.

Például: A mályinkai erdőbirtok 1800 hold, amely alatt a község mezőgazdasága terül el, ahol én fizettem a kárt. Tegyük fel pl., hogy egy kártétel 100 pengő érték. Ezen kárösszegeből én, mint közvetlen szomszédos birtokos, kell, hogy a kár legalább 40%-át fizessem. Közvetlen mellettem van Mályinka község erdőterülete, mely 600 hold. Itt annak dacára, hogy a terület bérbébe volt vadászati célokra adva, a vad ugyancsak átvonuló vad volt, de ez mintegy levezető területe a vadnak, ahonnan az éppen úgy kijárt, mindazonáltal kell, hogy ezen terület bérlője a kárnak legalább 15%-át fizesse. Ha a terület nincs bérbeadva, úgy a kárt fizesse a község. A mályinkai saját területem 1800 hold, mely légvonalban mintegy másfélkilométer, mely a közvetlen szomszédságomban levő diósgyőri 40.000 hold területtel kapcsolatban volt, ahonnan éjjelenként nagy csapatokban jöttek át a vadak, hogy ezen keresztül a mezőgazdasági területekre menjenek át. Tehát igazságos, hogy egy ilyen terület is bevonassék a kár megfizetésébe legalább 25% ere-

jéig, míg a mezőgazdasági vadászbérlő legalább 20%-ot fizessen.

Megjegyzem, hogy a kárnak eme percentuális felosztása egyszerűsrimindenkorra megállapítható, azon esetben, ha a szomszédbirtokosok nem tudnának megegyezni, az erdőfelügyelőség, a járási gazdasági felügyelő, esetleg valamely vadászvédegyelet kiküldöttje kiszállásával. A kárpercentek megállapításánál feltétlenül tekintetbe kell venni az általam említett kategóriák *mind a négy kategóriáját*: ahol a vad tenyésztetik, ahol csak tenyészik, ahol átvonul és végre azon terület, ahová a vad táplálékszerzés végett megy, ha ezen területen a tulajdonos vadászik, vagy a vadászatot bérbeadja, itt a kárpercentet a vadászbérlő fizesse. Ezt egyszerűen úgy felállítani, hogy a vadkárt a szomszéd erdőbirtokosok fizessék, a mezőgazdaságon levő vadászbérlő pedig lesen lőhessen és rendszeren tetemes vadat is lőnek és ezért a lehetőségért és vadászati élvezetért, továbbá vadászhaszonért semmit se kelljen fizetniök? esetleg a község jó vadászhaszonbért élvezzen, a kárt viszont a szomszédoktól vasalják be? — ez tovább már egyáltalán fenn nem tartható!

Ez az egyedüli forma az, amely formával *igazságosan lehet a vadkármegtérítést megoldani*. De a régi formát megtartani képtelenség és esetleg egyes közeli vadászterületeknek oly nagy megterhelése is igazságtalan, mely a vadtenyésztés érdekeit sem szolgálja. Lesznek bizonyára olyanok, akik azt fogják mondani, hogy jön ahhoz a kincstár, akinek 40.000 hold erdeje van, vagy hasonló birtokostényező, hogy az úgy fizessen bizonyos százalékot Mályinkán, mikor bizonyára akad oly mezőgazdaság, mely nagy területtel bír, hol százalékban lesz köteles a kárt megfizetni. Ha a vad tartózkodási helye megállapíttatik és a távolság kimondatik, az a hely, mely a kárhelytől legalább két és félkilométer távolságban van, a kártételbe be nem vonható, ezzel a kérdés meg van oldva. De ott van az általam fentebb jelzett bizottság, amely megegyezés hiányában véleményt ad.

Nem közömbös beszélni arról, hogy milyen károkat lehet megfizetni. Elsősorban a mezőgazdasági károk azok, amelyekről szólhatunk. Ezek közvetlen aratás előtt állapíthatók csak meg. Másodsorban a szőlő- és gyümölcsös területek. A szőlőkben a kár legtöbb esetben azáltal történik, hogy azokon a vadak keresztüljágnak, a karókat kidöntik. Ezek első látásra súlyos

károknak látszanak, amelyet azonban néhány napszámossal helyre lehet hozni, ez megfizethető. Súlyosabbak azonban a gyümölcsösökben okozott károk. Általában a szőlők és gyümölcsösök megvédése, amelyekben nemcsak a vadak tehetnek kárt, a tolvajok azokban épúgy kárt okozhatnak, tehát hogy a szőlők és gyümölcsösök minden tekintetben megvédhetők legyenek, egyedül a drótkerítés az, amivel ez teljesen elérhető lenne. Tehát az, hogy a gyümölcsösök és a közvetlen közelben levő szőlők bekerítendők. Ez a kerítés-kérdés szerintem szintén bevonható lenne az általam felállított kategóriarendszerbe, hogy a kerítés felállítási költségeihez éppen olyan percentben kellene a nagy vadterületekkel bíró birtokosoknak hozzájárulni, mint a közönséges károk megtérítéséhez, de magától értetődik, hogy a szőlő és gyümölcsösök tulajdonosai is bizonyos százalékkal hozzájárulnak. Ezek volnának egyelőre a nagy vadkárok megtérítésének igazságos megoldására vezethető módozatok, de akár egy szomszédos nagy vadtenyésztőt egyoldalúlag megterhelni, ha annak közelében más nagyobb erdő is van, akár a szomszédos kisebb terület vadtenyésztőt egyoldalúlag megterhelni nem lehet, mert ezzel a vadtenyésztést megnehezítjük, sőt lehetetlenné tesszük.

A második kármegállapítás ma a kis vadkár megállapítása. Amint a nagy vadkárok megtérítésénél tekintetbe kellett venni azon kérdést, hogy hol tenyészik, vagy tenyésztetik a nagy vad, a kis vad kérdésénél ezt másképpen kell megállapítani, mert a kis vad éppen úgy tenyészik a mezőgazdasági földeken, mint az erdőkben, vagy berkes helyeken. A nagy vad inkább éjjel megy ki a földekre, míg hajnalok-hajnalán tér vissza az erdőkbe, tehát lelövése kissé nehezebb feladat, mert jóformán csak a holdvilágos éjjel teszi a lelövést lehetővé. Azért vettem tulajdonképpen a nagy vadkár megtérítésénél a mindenkori kárnak — amit a mezőgazdasági vadászterület bérlőjére ki kell róni — csak 20 százalékat, mivel a kis vadkárok megtérítésének orozlánrészét a mezőgazdasági vadászterület bérlőjének terhére kell írni, mivel a kis vad egész nap — kevés kivétellel — napközben is a földéken, vetésekben, ültetvényekben tartózkodik, tehát ott minden időben megkapható, le is lőhető.

A kis vadkár megtérítésénél van még egy másik kategória, amelyet be is kell vonni a kártétel bizonyos százalékaival a kár-

fizetésbe és ez a telekkönyvi tulajdonos, vagy tulajdonosok. Például ma már több nagyobb birtokos vadászterületén a vadászati jogot bérbeadja úgy, hogy a nagyvadat a tulajdonos gondolja egész évben, télen takarmányoztatja és ha a vad kárt okoz, fizeti. Tenyészt a fácánt, nyulat. A fácánt eteti, fizeti esetleg a szomszédban okozott kárt. A vadászati bérlő ezzel szemben fizet a lőtt vadért, fizeti a vad lelövését, de a vad még így sem a lelvőé.

Most hogy állunk a községi vadászbérletekkel?

A vadászati bérlő fizeti a vadászati jogot, vadászt tart, aki vigyáz a vadra. De ha esetleg egy nyúl megeszi a gazda mintegy 10 bokor babját négy-öt fej káposztáját, egy fácán megfoszt vagy 10 cső kukoricát, a vadászbérlő fizesse a kárt. Nem elég, hogy nagy bért fizet, de fizesse a kárt is. A vadnak táplálkoznia kell és engedni, hogy táplálkozzék, tehát ha a kárt a vadászbérlő fizeti, akkor tulajdonképpen ő táplálja a vadat, azt őrizteti és így a község semmiért kapja a vadászati bért. Hanem ha itt is igazságosan akarunk eljárni, mondassék ki, hogy a községek vagy más kis vadterülettel bíró vadászbérleteknél a vadászbérlő összegnek *egy negyedrésze* a vadkármegtérítési alapra számíttassék, úgyhogy ha kár van, elsősorban ezen alapból fizetessék és ha ennél magasabb a kár, ez esetben a többletet pótolja a vadászbérlő. Ennek híjával osztassék fel a gazdák között a vadászhaszonbér.

Azonban, hogy igazságos legyek és igazságosnak kell lenni, itt is egy kategóriarendszert kell felállítani a szomszéd, de tisztán fácántenyésztők erdős vagy remízes területeire, hogy ezek is maximum 10—15 százalék erejéig részesedjenek a kár megtérítésénél, de csak az erdős és remízes helytől *nem messzebb, mint kettőszáz méter távolságig terjedő területen*.

Kis vadkárt legfeljebb fácán okozhat. Ha a nyúl, mondjuk, néhány bokor babot elrág, a vadászbérletből mindenesetre jut még a gazdának annyi, hogy ezen néhány bokor bab ára a bérletből reáeső összegből megtérül. Ma a gazdák kapják kézhez a vadászhaszonbért, tehát felosztódik. Ha a kár nagyobb, *azt a vadászbérlő* úgyis megfizeti. A kis vadkár — amennyiben elfogadtatik az én propozícióm —, mely szerint az erdős és remízes szomszéd 200 méterre fizeti a 15 százalékot, a vadászbérlő

nem veszít semmit, mert ha a kis vad tetemesebb kárt okozna, a kár biztosan megtérül a vadászatbérlőnek a vadlelövésben, mert ha több a kár, több a vad is.

Nézetem szerint ezzel ki van merítve a vadkárok megtérítésének mikénti megoldása és meg vagyok győződve arról, hogyha a vadászok önzetlenül a kérdés igazságos megoldását akarják, az én javaslatomat olyannak találják, hogy ebből kiindulva, a probléma a legigazságosabban lesz megoldható.

Nehezebb kérdés a vaddisznókárok igazságos megtérítése. A vaddisznó kártékony vad, bárki által lelőhető, mondja a törvény. Ki az a bárki? A szomszéd vadászbérelő, vagy a birtok tulajdonosa, aki *vadászati joggal és fegyvertartási engedéllyel bír?*

Ha vesszük, a földművelésügyi miniszter harmadik kérdése — ami a fegyvertartás kérdéssé válik — tulajdonképpen arra vonatkozik, hogy a vaddisznókárok kérdésének problémája megoldassék, vagyis ezt a kárttevő vadat lelőhessék, amit a törvény megenged.

A fegyvertartási engedélyek kiadása nemcsak a vadászati érdekebe ütközik, de a közrend biztosítása érdekében fontos, hogy kinek adnak fegyvertartási engedélyt.

Ez nem egyszerű kérdés, sem közrend szempontjából, sem vadászati szempontból. A közrend szempontjából igenis meg kell válogatni az egyént. De tulajdonképpen mivégett kér némely ember fegyvertartási engedélyt? Aki falu szélén lakik; kisiparos, ki vásárlásokra éjjel jár, ezeknek éppen úgy megfelel egy revolver, ami az önvédelemre szolgál. Fegyvertartási engedélyt kérnek a csőszök, kerülők, szőlőpásztorok. Semmi ellenvetést nem lehet tenni, ha ezek golyós fegyvert kaphatnak, de vadászati érdekből éppen ezek a legveszedelmesebbek, akik éjjel-nappal a mezőkön, szőlőkben, erdőkben tanyáznak. Valóságos anomália, hogy ezek sörétes fegyvert kapnak, mert ezek a legnagyobb orvvadászok. A golyós fegyver ezeknek sokkal célszerűbb, sokkal imponálóbb, mint a sörétes fegyver.

Az a védekezés, hogy a szőlőpásztoroknál a szőlőkben a kutyák és a róka is kárt tesz. A kutyát éppen úgy golyóval is meg lehet lőni, vagy elijeszteni. De a rókát úgy sem lövik meg, mert az éjjel eszi a szőlőt, ha eszi. Szóval egyáltalán nem indokolt, hogy csősz, kerülő, szőlőpásztor sörétes fegyverre engedélyt kap-

hassanak, mert ez vadászati szempontból feltétlen kifogásolandó. Ha a tulajdonos súlyt helyez rá, hogy sörétes fegyvert kaphasson, ezt csak úgy lehetne engedélyezni, ha rendes vadászati engedélyt szereznének a fegyvertartási engedéllyel. Az ilyen alkalmazott a legszigorúbban büntetendő, ha a reábízott területen kívül máshol vadász, sőt a vadászati engedélybe bevezetendő, hogy mely területre engedélyeztetik.

A közbiztonság érdekében az önvédelmi fegyver egyedül a revolver.

Most jön a nehéz kérdés a vaddisznókárok megakadályozása érdekében, a vaddisznónak, mint kártékony vadnak pusztítása érdekében a fegyvertartási engedélyek kiadása.

Mielőtt a vaddisznókárok elhárítása céljából a fegyvertartás kiadásáról akarunk szólni, nézzük meg, hogy tulajdonképpen hogyan is áll a vaddisznó kérdése? A vaddisznókárok a zabvetések, krumpli és kukoricásokban szoktak előfordulni. Ha községi földeken történik a kár, dacára annak, hogy a községi gazdák kerülőt a határjukban szoktak tartani, azzal egyáltalán nem igen törődnek, hogy a kerülő ott is legyen a vetések vagy ültetvények körül. Már pedig a kerülőknek elsősorban ott kellene lenni, ahol a kár előfordulhat. De annál nagyobb a panasz a szomszéd erdőbirtokosoknál, hogy a vaddisznó így, meg úgy, nagy kárt okozott stb.

A kerülők, ha lelkiismeretesen teljesítik kötelességüket, a kár mindenesetre sokkal kevesebb lenne, ha például tüzeket raknának, éjjel néhányszor kutyákkal körülfordulnának. De ez mind nem történik meg, a kerülők csak arra hivatkoznak: nincsen fegyverük, ha éjjelenként lövést tehetnének, jobban eltávozna a vad. Én a magam részéről mindenkinek ajánlok egy módot, amellyel csaknem egész biztosan távol lehet tartani a vaddisznókat, sőt a nagy vadat is, ha a kerülőket, csőszöket ellátjuk az úgynevezett „békarakétával”, amit például Emmerling tüzijátékkereskedőnél kilószámra is be lehet szerezni és ily mennyiségű rakétával a legnagyobb határt is meg lehet védeni. Egy kilogramm ilyen rakéta potompénzen kapható. Ily rakétát, melyet jól ismerünk, a végén levő taplóval meggyújtjuk, így eldobjuk a kukoricás belsejébe, az ötöt-hatot ugrik és ugyanennyi lövéshez hasonló hangot ad. Ez nálam kitűnően bevált és ha a sötétség be-

álltával a veteményes határán két-három ilyen rakétát eldobunk, a csósz bátran lefekhet és aludhat, mert oda nagy vad vagy vaddisznó jóideig be nem jön. De tegyük föl, hogy mégis odajön és ha a csósz kuttyája ugatni kezd, a csósz ismét 2—3 rakétát bedobál, mire a vad onnan azonnal eltávozik és a kár el van hártva.

De térjünk vissza a fegyvertartási engedélyek kiadhatásának kérdésére. Be kell ismerni, hogy a vaddisznó nagy károkat tud okozni, de különösen a vaddisznónál semmi esetre sem lehet a szomszéd erdőbirtokost felelőssé tenni, mert egy vad sem tesz meg éjjel oly utat a táplálék után, mint a vaddisznó, tehát ezt tudva, a vaddisznókártérítés kérdése nem egyszerű.

Ha egyáltalán a vadkárok megtérítéséről beszélünk és azt igazságosan akarjuk megoldani, el nem tudom képzelni, hogy bárki jobbat tudjon mondani és javasolni, mint én fentebb javaslatba hoztam, kategóriákba soroztam, hogy kik és mily arányban kötelezhetők hozzájárulni a károk megtérítéséhez.

A vadkárok enyhítésére a fegyvertartási engedély kiadása nem elegendő, mert aki a vaddisznó természetét ismeri, t. i. a fiaskocák malacaikkal és a fiatalabb darabok ha hangot vagy kutyaugatást hallanak, avagy tüzet látnak, igen óvatosak és tartózkodók. Más a vadkan-kérdés. Ha jönnek is, oly koromsötét időben jönnek, amikor őket meglátni teljes lehetetlenség, csak csörgésüket lehet hallani és oly óvatosak, hogy még sötétben hagyják el helyeiket. Tehát mit ér a fegyver? Saját magamnál is jó vadászok, négyen-öten, nap-nap után egész éjjeleket kint töltenek és a fentebb írtakat mondják el, hogy 5—6 lépésnyire volt előttük a vaddisznó, de látni semmit sem láttak. Mult évben a fentebb említett jó vadász urak egész zab- és kukoricaérés ideje alatt csaknem nap-nap után lesték a vaddisznókat és csak két darabot sikerült lőni a saját zabvetésében, amelyet csak akkor őriztettem, ha a vadászok ki nem mentek. Tehát csaknem szabadon garázdálkodhattak a sajátomban. Ezt csak azért említem, hogy a fegyvertartási engedélyek kiadása sem sokat használ a károk megakadályozásánál, mert az a puskás, aki azzal a szándékkal megy lesre, hogy lőjön is, ha a vaddisznó nem közvetlen közelébe jön, a veteménybe vagy ültetvénybe, akkor nem fogja puskáját a levegőbe elsütni, mert

vár és vár a jószerencsére, ezalatt pedig a vaddisznó 30—40 tő kukoricát is összetörhet. Ha tehát a fegyvertartás a károk megakadályozására szolgálna, akkor sikerebb az általam kipróbált metódus, a „békarakéta”. Ha már most én megengedem idegen vadásznak vagy puskásnak, hogy területem határában lesbeálljon, akkor nekem elsősorban a puskást kell ellenőriznem, hogy őzeimet, nyulaimat ne lője meg. Továbbá, mint mondom, a puskás bizonyára lőni akarja a vaddisznót. Mint fentebb említettem, megengedem, hogy puskások üljék végig a határomat, akiket nekem kell ellenőriztetni, mert valljuk be, az ilyen fegyverengedélyesek megbízhatatlanok és a vaddisznó csak úgy okoz kárt, mintha a puskások ott sem lennének és *mindennek adcsára én fizessem az okozott kárt?*

Ebből látható, hogy a fegyvertartási engedély kiadásával mitsem érünk el.

Megvallom, én beleegyeznék, de csak időleges fegyvertartási engedély kiadásához, azzal, hogy a megnevezett egyén vagy egyének egy bizonyos határ megvédésére vállalkozzanak, mondjuk augusztus, szeptember és október hónapokban. De sem ezelőtt fegyvert kézbevenni nem lehet, továbbá kukoricatördelés után a fegyvert beadni tartoznak a szolgabírói hivatalba, *de az ilyen esetben mentes legyenek a kárfizetés alól.*

Gróf Keglevich Gyula.

XII.

A vadkárok kiküszöbölése.

Szerény véleményem szerint kétségtelen, hogy a vadak által okozott károk a vadászat gyakorlására hivatottak által megterítendőek mindazoknak, kik a vadnak csak kárát vallják, de annak hasznát nem látják, a vadászat élvezetében nem részesülhetnek. Itt csak a károk lehetőségének csökkentéséről és a bizonyára igen gyakori visszaélések leküzdéséről lehet szó. Hogy e tekintetben mennyire indokolt a hatósági beavatkozás, mutatja a sok panasz és azon körülmény, hogy mihelyt annak lehetősége előáll, a lakosság dühe azonnal a vad és vadászat ellen fordul. Persze a kapzsiság és a legtöbb emberben szunnyadó vadászszenvedély is nagy szerepet játszik.

A károk bekövetkezésének lehetősége a belterjes gazdál-

ködés előhaladásával természetszerűen és megakadályozhatlanul növekszik, de csökkenthető volna az által, ha a vad túlszaporulata okszerű határok közé szoríttatnék. A mai vadászok nagy többsége élvezetét csupán a vad mentől nagyobb számának lelövésében találja, ezért törekednek az állomány növelésére, tekintet nélkül úgy az erdőben, mint a mezőn előálló károsításokra, melyek megtérítését azonban maguktól mindenkép elhárítani igyekeznek.

Ami a kérdés gyakorlati részét illeti, nézetem szerint a vadállomány túlszaporodott voltának megállapítása és a kívánatos redukciónak elrendelése, az érdekeltek meghallgatása után, egy minden tekintetben független magasabb fórum elhatározására volna bizandó, az egyes káresetek megállapítása és a térítés összegének meghatározása a jelenlegi eljárási mód szerint, de az eset haladéktalan bejelentése és megállapítása után, összegszerűleg csak a várható termés megállapíthatósága idejében, a szomszédos területekkel való összehasonlítás után volna meghatározandó. Ez bizonyára nehézkes eljárási mód, de igazságos megállapítás e téren igen nehéz feladat és a károsultak rendszerinti túlhajtott igényei eléggé ismeretesek.

Ragadozók által okozott károk nem, ellenben a vadsertés kártételei megtérítendőek. Apróvad is okozhat károkat, ha az állomány túlságos nagy, de nézetem szerint, itt általános szabály nem állítható fel, legfeljebb esetenként lehetne elbírálni.

Végül, mint feltétlenül megvalósítandó kívánalmat, megemlítem azt, hogy ha a vadászattulajdonosok kötelezettségeit ily módon állapítjuk meg, viszont az ő érdekeik is kellőleg védessenek meg azáltal is, hogy az orvvadászat lopásnak minősítessék és eszerint is büntetessék meg, minden a vadászat tulajdonosának kárára elkövetett jogtalan cselekedet megfelelő módon bíraltassék el.

A vadászfegyver tartásának engedélyezése nézetem szerint jelenleg is eléggé liberálisan kezeltetik, bár vitathatlan, hogy egyes esetekben van is ok panaszra, miből azonban általános gravámen nem állapítható meg. A jogtalan tartás azonban a jelenleginél sokkal hatályosabban ellenőrizendő és büntetendő.

Gróf Dégenfeld Pál.

XIII.

A március 3-án kelt 2/1932. számú nb. körlevelükre hivatkozva, a következőkben vagyok bátor megtenni előterjesztésemet, annak 1. pontját, vagyis a nagyvadkárokat illetőleg. A 2. ponttal, mely az apróvadkárokat említi, itt nem kívánok foglalkozni, amennyiben helybeli erdőbirtokon csak a fővadállomány jöhet számításba.

Az első panaszpont az egyes vidékeken rendkívüli mértékben elszaporott nagyvadkárokat említi meg. E panasz jogosságát bizonynyal el kell ismerni s így azzal részletesen kell foglalkozni.

Az 1883:XX. t.-c. a nagyvadnál két csoportot különböztet meg: úgymint tenyésztett vadak, például őz, szarvas, dämvad stb. és duvadak, mint vaddisznó, farkas, medve stb. csoportját. Az első csoportnál a kártszenvedők kárpótlását a vadászat bérlőjétől követeli meg, míg a második esetben a törvény nem nyújt egyéb védelmet a gazdatársadalomnak, minthogy hivatalos vadászatot ígér.

Egyik jogorvoslás sem kielégítő. Elképzelhető ugyanis, hogy a vadászatbérlő területén az idegenben tenyésztett vad csak tilalmi időben fordul meg és tesz kárt s így a bérlő a vad lelövésével nem rekompenzálhatja magát a megfizetett kárért. Elképzelhető továbbá, hogy emiatt egyes községek vagy gazdák bérbe sem tudják adni területeiket, ők maguk pedig vagy nem vadászok, vagy ha azok is, de vadászfegyvertartási engedély több akceptálandó ok miatt nem kaphatnak.

Ezen inkább csak kivételesnek mondható esetek miatt a vadászati védegyletek arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a kár egyetemlegesen azon erdőbirtokok által téríttessék meg, amelyeken a károkozó vad előfordul. Igaz, hogy az erdőbirtok legtöbbször számol a vadászatból származható mellékhasznvétellel, de számolni kénytelen a vadkárokkal s azok elhárítására igényelt nagy kiadásokkal is. Az erdőgazdaság nem jelent egyet a vadgazdasággal s így az erdőgazdaság megterhelése olyan károkért, melyek alatt legtöbbször ő nyög legjobban, melyek idegeneket érnek legtöbbször, nem bizonyíthatóan az ő

vadjai miatt, vagy amelyekért már egyrésről a károsult, vagy annak érdekközössége a vad lelövésével sokszorosán rekompenzálhatta magát, a lehető legimmorálisabb, legigazságtalanabb rendelkezés lenne.

A vadászati védegyelet által ajánlott megoldás nem számol azzal a nagyon is elképzelhető esettel, hogy a vad a megszállt területről váltva át okoz károkat. Múltányos lenne-e törvényes intézkedéssel a hazai erdőbirtokokat kártételre kötelezni, ilyen bebizonyítottan nem a hazai erdőkben tartózkodó vadak kártévesei után? Ez minden fennálló jogszokással ellenkező.

Különös, hogy ez a módozat a vadászati védegyeletben talált harcosára. Egy ilyen rendelkezés ugyanis a fővad kipusztulását vonná maga után. A vadtenyésztésnek egy erdőbirtok sem vállalhatná ezt a kiszámíthatatlan rizikóját magára, mely, mint a felvidéki példa is mutatja, az adók színvonalát is elérheti s ki tudja nem haladhatja-e túl azt többszörösen. És mit szóljon az az erdőbirtokos, aki nemhogy tenyésztene, hanem esetleg igen nagy vadkárai miatt amúgy is ellensége lévén a fővadnak, a saját maga kárai mellett mások kárát, kik pedig esetleg a magasabb vadászbérek következtében részben már úgysis rekompensáltak, szintén neki kell elviselnie?

Ezek után az sem lenne elképzelhetetlen, hogy a mezőgazdaság, vagy az annak területét bíró vadászbérlő, nem erdőjelleű bokros helyeken a vadak szaporításához fognak, hogy a bérösszeg emelkedjék, vagy a vadhozam nagyobbodjék. A kárt pedig majd megfizetné a szomszédos erdőgazdaság.

A vadászterület tulajdonosa, igen ritka kivételtől eltekintve, a vadászat gyakorlásának bérbeadásáért elég tekintélyes bért szokott kapni; és pedig annál nagyobb bért, mennél több és mennél értékesebb vadat lőhet rajta a bérlő.

Véleményem szerint az lenne az igazságos, hogy a vadkárok a bérösszeg (bérösszeg alatt mindig azon bérösszeg értendő, mellyel a szerződés megkötöttet vagy amennyit a terület bérléte ér, jöllehet azt a tulajdonos nem is adta bérbe. Ez esetben irányadóul szolgálhat a törvénynek megfelelően rendezett árlejtésen elért legmagasabb ajánlat is. Ha pedig tulajdonos nem akarja bérbeadni a területet, úgy vadkármegettérítésre az Orsz. Vadkár-

alapból igénye nem lehet) egy bizonyos, mondjuk 75%-ából téríttetnének meg, ha pedig ezen összeget felülhaladná a kár, úgy a bérlő lenne kötelezve a további kár megtérítésére, de az a kárösszeg az eredeti bér 100%-át normális vadállomány esetében nem haladhatná meg. Ha a bérlő a vadállományt a normális állományon túl, legalább 50%-kal megszorítaná, úgy a nagyobb kárt a bérösszeg arányos emelkedésével lehetne ellensúlyozni. Ha pedig a bérlőtől követelhető összes vadkármegtérítés sem lenne elegendő a kár megtérítésére, úgy a fennmaradó kárösszeg egy létesítendő országos vadkáralapból térülhetne meg.

Ezen országos vadkáralapot a vadászati törvények szigorítása révén lehetne megteremteni.

Módosítandó lenne a dúvadak fogalma. Pl. a vaddisznó kártételei után is fizetendő lenne kártérítés, a fent ajánlott módzatok szerint.

A károsítás redukálását érhetnénk el a vetés és ültetésekre vonatkozó külön tilalmi időekkel.

Itt kívánok még foglalkozni a harmadik panaszponttal is, mely a vadászfegyver tartására vonatkozó engedély kiadásának megnehezítése ellen szól.

E panaszt az tette jogossá, hogy a kártszenvedő a legtöbb esetben tehetetlen volt — fegyver híján — a károsítóval szemben, viszont a szenvedett kár legtöbbször nem lett megtérítve a hiányos törvényes rendelkezés következtében. Az ajánlott kártalanítási megoldás a vadkárosításokat lényegesen csökkenteni fogja és a tényleges kárt megtérítvén, a kárt szenvedett rekompenzáltatik.

Elképzelhető azonban az az eset is, hogy nagyobb telek alkalmával farkascsoordák jelenhetnek meg egyes vidékeken s akkor az illető községekben a hatásos lőfegyver nélkülözhetetlen. Ilyen kivételes helyeken célszerű lenne a községházán vagy arra alkalmas egyénnél több lőfegyvert, megfelelő és bizonyos évenként kicserélendő töltenyt tartani.

A fegyvertartási engedély kiadásának korlátozása teljesen indokolt, különösen akkor, midőn megfelelő intézkedésekkel megtett szüntette a fegyvertartási engedélykérésnek főoka: a vad-

kár gazdátlanlansága.

A korlátozás mellett szól egyébként a nemzetvédelmi szempont, a hatósági közegek védelme és a vadak háborítatlansága illetéktelenek részéről.

A fegyvertartási engedély kiadásának megkönnyítése igen könnyen szabadosságot idézne elő a népben s a vadgazdaságot is könnyen veszélyeztetné.

Röviden összefoglalva a mondottakat, szükségesnek tartanám új vadásztörvény hozását, mely módosítaná a tenyésztett és dúvad közötti megkülönböztetést, a vadkárért felelősséget állapít meg a bérbeadó és bérlő részére és intézkedik azok feltétlen jóvátételéről, vadkáralapot szervez, szigorítja a törvény nyel szemben elkövetett kihágás, vétség, büntett büntetését, meggyorsítja az eljárást ez ügyekben, szabályozza a kármegállapítási eljárást, rendezi a tilalmi időket és iparkodik a vadgazdaság jövedelmezőségének szabályozására.

Jolin Rezső, urad. erdőmester.

XIV.

A 2/1932. sz. a. hozzám intézett körlevélre a következőkben van szerencsém válaszolni:

Mátraaljai erdőbirtok vadállománya után a „vadkárokkal” ugyan nem sok bajunk volt. Minthogy a községek fölött több nagybirtok határa is húzódik, nehezen volna megállapítható az, vajjon a vadkárt melyik erdőbirtokos erdejéből átcsapott vad okozhatta és illetve, hogy a felmerült kárt melyik tulajdonos tartozik megfizetni. Ennélfogva nálunk olyan úzus fejlődött ki, illetve állandósult, hogy amíg a kisparasztok nem igényelnek vadkármegtérítést az erdőtulajdonosok ellen, addig mi, erdőbirtokosok, is hallgatagon tűrjük azt, hogy a község népe tüzelőrózséért bejár az erdőbe, vagy nyár idején a disznóját, vagy kecskéjét beengedi az erdőszélekre. Ezzel a kölcsönös engedékenységgel aztán eliminálódnak is ezen a vidékeken az egyébként előfordulható vadkár-perek is.

Nagyobb baj azonban az, hogy az erdőőrök és vadőrök vadászfegyver tartására vonatkozó engedélyek kiadása úgyszólván lehetetlen és ha már nevezettek fegyverrel el is vannak látva, a

esendőrség minduntalan beléjük köt — itt el nem mondható okok miatt — és fegyverüket, mint vadorzóét, el is kobozza. Ezen sérelmet azonban, sajnos, orvosolni nem lehet és változást kizárólag csak az egész közgazgatás államosítása hozhatna.

Szerény nézetem szerint azonban ott, ahol nagyobb kiterjedésű erdőségek vannak és ahol a vadállományt is kímélik, sőt mesterségesen szaporítják, sok kár szokott lenni és ott tényleg helye volna is kerületenként egy „becsbizottság” felállításának, ahova a 100 pengőn felüli károk elbírálása tartoznék. Elgondolásom az lenne, hogy a „becsbizottság” három tagból állana, egy független birtokos urból, mint elnökből és mindegyik fél részéről benevezett egy-egy szakértőből. Így van ez a jégkároknál, tűzkároknál és mindazon esetben, ahol kölcsönös megnyugvást igénylő döntést várnak a felek. Miért ne lehetne ez így itt is?

Dr. Pátkay Dániel.

XV.

A március 3-án kelt 2/1932. számú n. b. körlevelükre hivatkozva, a következőkben vagyok bátor megtenni előterjesztésemet az apróvad által okozott károkat és azok kártalanítását illetőleg.

A körlevél második panaszpontja az egyes területeken a bérlők által erősen elszaporított apróvad által okozott károkat említi meg.

A vadászberleti szerződések legtöbbje, mindkét fél érdeke folytán, az apróvad, különösen a nyúl, fácán és fogoly szaporítására vonatkozó rendelkezéseket is szokott tartalmazni. Le nem tagadható, hogy a vadászberlők által túlságosan elszaporított apróvad érezhető károkat is okozhat. Méltányosnak látszik, hogy az apróvadak kártételei felbecsültessenek igazságos módon és a valóságnak megfelelően. Nem lehet eléggé hangoztatni azt az elvet, hogy a kár és a kárösszeg megállapítása oly módon történjék, hogy az ne a vadászberlők folytonos indokolatlan zaklatását vonja maga után, ami egész biztosan az apróvad visszafejlődését idézné elő, ami végeredményben nemzetgazdaságilag nagy kárt jelentene.

Előnyös volna, ha egy országos vadkáralap létesülne.

A kárt szenvedők a kártalanítási összeget nem közvetlenül a bérbeadótól vagy a bérlőktől kapnák meg, hanem a vadkáralap folyósítaná. Ezzel elejét lehetne venni a vadászbérlők folytonos zaklatásának.

Ma már az a helyzet, hogy anyagi haszna majdnem kizárólag a bérbeadónak van. Ezért a bérbeadó köteles lenne a bérösszeg bizonyos százalékát a létesítendő vadkáralapba befizetni. Egyes kivételes esetekben, ha a kár nem normális, ami abban az esetben állna elő, ha a vadászbérlő túlságosan elszaporítaná a vadat, úgy köteles lenne az illető is egy bizonyos százalékot a vadkáralap javára befizetni. A vadkáralapot erősebbé lehetne tenni, ha az értékesítésre kerülő vadak értékének egy kis százaléka is ide folyna be. Szigorú törvényes rendelkezések kellenének a vadászati kihágások megszüntetésére. Nagyobb pénzbüntetéssel kellene a kihágásokat sujtani, aminek nagy szociális jelentősége mellett, ha a büntetéspénz a vadkáralapba folyna. be — bevétele ezzel is gyarapodna.

Ha a vadkáralap létesítése kivihetetlen lenne, úgy leg-egyszerűbb megoldás az volna, hogy a bérleti szerződés megkötésekor a bérbeadó haszonbérösszegét úgy állapítaná meg, hogy az esetleges vadkárokat viselni tartozik.

Ha a bérlő által túlságosan elszaporított vadállomány a normálisnál nagyobb károkat okozna, jogában állana a bérbeadónak egy szakértőbizottságot kérni a szerződés felülvizsgálására, illetőleg a bérösszeg módosítására.

Danhel, urad. főerdőmester.

